

Beszélő írások

2. rész

Beadási könyv 1951-52

A 2005-ben elhunyt K. Gy. hagyatékában több ládányi irat halmozódott fel, példás rendben kötegelve. Számára fontos és kevésbé fontos írásos anyagokat őrzött meg, amelyek – immár történelmi távlatban – dokumentum értékűek. Megszólalnak, ha figyelmesen tanulmányozzuk.

Az 1949-ben bevezetett beszolgáltatás vagy begyűjtés 1950-es évek egyik legkegyetlenebb intézménye volt. Ez minden földtulajdonost sújtott. Lényege, hogy aki meghatározott nagyságú földterülettel rendelkezett, az meghatározott mennyiségű terméket kötelező jelleggel „beszolgáltatott”, azaz „eladott” vagy átadott az államnak. A mennyiséget egy szorzószámmal a földadóból számolták ki, amely 1946-tól 4 kg/aranykorona volt. (A rendszer progresszív volt: a nagyobb birtokosok /kulákok/ kötelezettségét magasabb szorzószámmal állapították meg. 1953-tól, Nagy Imre minisztersége idején,

az 1-5 kh-dal rendelkező törpebirtokosokat mentesítették a beszolgáltatás alól.) A beszolgáltatott terményért az állam meghatározott árat fizetett, amely jóval alacsonyabb volt a piaci árnál, s legtöbbször az önköltséget sem fedezte.

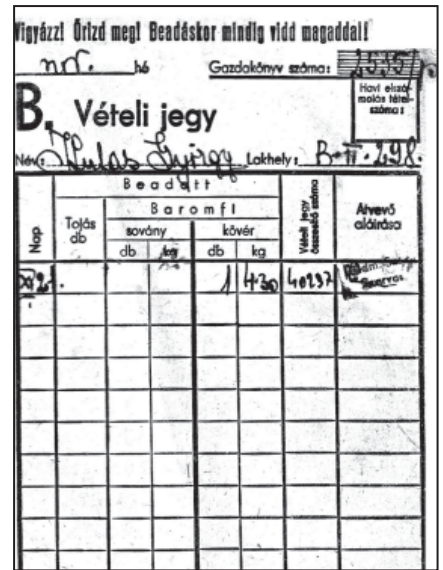
kai szándék is volt: a föld koncentrációja a termelő szövetkezetekben.

A beadásban megszabott kvóták (alapegysége a búzakilogramm) általában teljesíthetetlenek voltak. Bármit termelt is a földjén a tulajdonos, köteles volt a megszabott termékeket beszolgáltatni. Így az, aki az adott termékeket nem termelte, kénytelen volt megvásárolni. S ha valaki nem teljesítette, szabotázs vádjával bíróság elé állították. Ezt nevezte el az utókor a padlássöprésnek, hiszen sokszor az évi élelmet vagy a következő évi vetőmagot „rekvirálták”, azaz vitték el. Számtalan családban okozott ez tragédiát.

Az egyébként felületes állami adminisztráció ez esetben pontosan működött. A mellékelt *Beadási könyv* pontosan követi, mit adott be a földtulajdonos. A *Vételi jeggyel* igazolták, hogy átvették, s ez igazolásul szolgált a földtulajdonosnak is, hogy teljesítette kötelezettségét. Némi „szépség hibát” jelentett, hogy a beadási kötelezettséget bármelyik pillanatban önkényesen módosíthatták.

Az itt látható beadási könyvből kiolvasható, mit adott be a könyv tulajdonosa. Érdemes elolvasni az utasításokat is. Aki egy kis empátiakészséggel rendelkezik, elképzelheti, milyen volt a közhangulat az '50-es évek elején.

A könyv tulajdonosa 7 kh 1147 négyszögöl földdel rendelkezett. A föld értéke 90,25 aranykorona volt. Erre összértékben 1350 bú-

zakilogramm beszolgáltatási kötelezettséget vetettek ki. Ennek megoszlása: 446 búzakg kenyérgabona, 202 kg búzakg értékű takarmány, 540 búzakg értékű állat és zsír, 162 búzakg értékű burgonya. A könyv többi lapján olvasható, hogy ez tényleges súlyban mennyit jelentett. Néhány példa: 446 kg búza, 203 kg zab, 58 kg lucernaszéna, 241 kg napraforgó, 97 kg kukorica, 8,5 kg zsír. Néhány termény esetében lehetőséget adtak arra, hogy más terménnyel helyettesítsék. A burgonyát pl. szénával vagy állatok beadásával lehetett helyettesíteni.

A rendszer a begyűjtést olyan fontosnak tartotta, hogy begyűjtési minisztériumot szervezett. A begyűjtés végrehajtói a rendszer leggyűlöltebb emberei voltak. Ennek a minden tekintetben ésszerűtlen rendelkezésnek az 1956-os forradalom vetett véget.

A dokumentumokat ismertette és magyarázta:

Kutas Ferenc

IV. Beadási kötelezettség felbontása cikkekre

Sorszám	Beadásra alkalmas termék neve	Beadandó			Elszámolás		
		tényleges súly kg	átváltó szám	búza-érték kg	teljesítés	hiány	csere
I. Kenyérgabonabeadási kötelezettség 446. búzakg.							
1	Búza	446	1	446	446	-	
2	Rozs, kétszeres		0.9				
3	Napraforgó		1.3				
4	Árpa		0.85				
5	Zab		0.85				
6	Kukorica		0.85				
		Összesen		446			
II. Takarmánybeadási kötelezettség 202. búzakg.							
1	Árpa		0.85				
2	Zab	203	0.85	173	203	-	
3	Kukorica (májusi, morzsolt)		0.85				
4	Lucerna- és lóhereszéna	18	0.5	29	18	-	
5	Baltacím-, muhar- és zabosbükönyszéna		0.4				
6	Rétiszéna I. o.		0.33				
7	Rétiszéna II. o.		0.25				
8	Zsír		17.				
		Összesen		202			

IV. Beadási kötelezettség felbontása cikkekre

Sorszám	Beadásra alkalmas termék és állat neve	Beadandó			Elszámolás		
		tényleges súly kg, db	átváltó szám	búza-érték kg	teljesítés	hiány	csere
III. Állat- és zsírbeadási kötelezettség 540. búzakg.							
1	Hízott sertés		10.				
2	Borjú		6.				
3	Zsír	8.5	17.	145			
4	Gyapjú		25.				
5	Napraforgó	241	1.3	313	241	-	
6	Baromfi		10.				
7	Tojás		0.5/db				
8	Vágómarha		5.				
9	Csikó		1500/db				
10	Árpa		0.85				
11	Zab		0.85				
12	Kukorica	97	0.85	82	97	-	
		Összesen		540			
IV. Burgonyabeadási kötelezettség 162. búzakg.							
1	Burgonya		0.33				
2	Vöröshagyma		0.33				
3	Fokhagyma		0.86				

A hatalom szemszögéből nézve gazdasági és politikai jelentősége is volt. A nagybirtok felszámolása, a kisbirtokok gazdaságtalan termelése és az erőszakos tsz-esítés, az erőltetett iparosítás a mezőgazdaságban katasztrófális helyzetet idézett elő. Az élelmiszerhiányt ezen a módon próbálták – újra elosztással és a szabadpiac korlátozásával – megszüntetni. Mögötte azonban politi-